

Edebin Dinimizdeki Yeri Nedir?

Edep, güzel terbiye, iyi davranış, güzel ahlak, hayâ, nezâket, zarâfet gibi manalara gelir. Mesela terbiyeli çocuk, edepli çocuk demektir. Hadis-i şerifte, (Evladınızı edepli, terbiyeli yetiştirin) buyuruluyor. Dinimiz, baştan başa edeptir. Edep, kulun kendisini Cenab-ı Hakkın iradesine tâbi kılması, güzel ahlaklı olmasıdır. Hadis-i şerifte, **(Sizin en iyiniz, ahlakı en güzel olandır)** buyuruldu.

Hazret-i Ömer, (Edep, ilimden önce gelir) buyurdu. Çok heybetli olmasına rağmen, edebinden, hayâsından Resulullahın huzurunda çok yavaş konuşurdu. Peygamber efendimiz de, bir kimsenin yanında iki diz üzerine oturur, ona saygı olmak için mübarek bacağına dikip oturmazdı. Ebu Said Hudri hazretleri, (Resulullahın hayâsı, bâkire İslam kızlarının hayâsından çoktu) buyurdu.

İbni Mübarek hazretleri, (Bütün ilimleri bilen eğer edebinde noksanlık varsa, onunla görüşmediğime üzülmem, bunu kayıp saymam. Fakat edepli ile görüşmesem üzülürüm) buyurdu.

Her zaman her yerde edepli, hayâlı olmaya çalışmalıdır! Hadis-i şerifte, **(Hayâsızlık insanı küfre düşürür)** buyuruldu. Hayâ, bir binayı tutan direk gibidir. Diresiz binanın durması kolay olmadığı gibi, hayâsız kimsenin de imanını muhafaza etmesi zordur.

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Allahü teâlâdan hayâ edin! Allah'tan hayâ eden, kötü düşünceden uzak durur, midesine girenleri kontrol eder, ölümü hatırlar.) [Tirmizi]

(Hayâsız olan, emanete hıyanet eder, hain olur, merhamet duygusu kalmaz, dinden uzaklaşır, lanete uğrar, şeytan gibi olur.) [Deylemi]

(Hayâ ile iman, ikiz kardeştir. Biri giderse diğeri de gider.) [Ebu Nuaym]

(İman çıplaktır, süsü hayâ, elbisesi takva, sermayesi fıkıh, meyvesi ameldir.) [Deylemi]

Dinimizde hayânın yeri çok mühimdir. Allahü teâlâdan utanmak, imanın kuvvetli olduğuna, hayâsızlık da imanın zayıf olduğuna alâmettir. Hadis-i şerifte, **(Hayânın azlığı küfürdendir)** buyuruldu. Hayâsız kimse, zamanla küfre kadar gidebilir. Hayâ, imanın esasındandır. Hayâsı olan Allah'tan utandığı için günahı çekinir. İnsanlardan utanmayan Allah'tan da utanmaz. İnsanlardan utanarak günahı gizlemek de hayâdandır. İnsanlardan utananın, Allahü teâlâdan da utandığı anlaşılır. Çünkü hadis-i şerifte, **(Allah'tan sakınan, insanlardan da sakınır)** buyuruluyor. Hayâsız olan mürüvvetsiz olur. Hazret-i Ebu Bekir, (Hayâsız insan, halk içinde çıplak oturan gibidir) buyurdu.

Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(İman edenler arasında kötülüğün, hayâsızlığın yayılmasını isteyenler ve sevenler için dünyada da ahirette de elim bir azap vardır.) [Nur 19]

Kadın erkek ilişkilerinde ve tuvalet için kullanılan kelimeleri aynen söylemek insanlığa uygun değildir, hayâyı yok eder ve iyileri gücendirir. Böyle kelimeleri söylemek gerekince, açık olarak değil, kinaye olarak söylenir.

Allahü teâlânın nimetinde, nimeti vereni görmeli, daima Onun huzurunda olduğunu düşünmeli, mesela otururken, yatarken edebe riayet etmelidir. Yerken, içerken, konuşurken, okurken, yazarken ve her çeşit iş yaparken, bütün bunların Allahü teâlânın kudretiyle yapıldığını, bütün işlerde Onun emrine uyup yasak etiketlerinden sakınmayı düşünmelidir. Böyle düşünmek çok üstün bir ibadettir.

Kaynak: dinimizislam.com